

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542¹

วรรณกร ทับทิม²

เมื่อประเทศมีความสนใจที่จะเข้าร่วมในความตกลง CPTPP หรือ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership , CPTPP) นั้นย่อมทำให้สังคมต่างตื่นตระหนก ตื่นตัวในทุกภาคส่วน ทั้งผู้ที่เห็นด้วยถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการที่เข้าร่วมความตกลง CPTPP และยังมีผู้ที่คัดค้านต่อการเข้าร่วมความตกลงดังกล่าว และยังมีผู้ที่แสดงความกังวลเกี่ยวกับการที่ไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV1991 ที่จะส่งผลร้ายมากกว่าดี ด้วยเหตุที่อนุสัญญาดังกล่าวมุ่งที่จะคุ้มครองในตัวของพืชพันธุ์ใหม่มากเกินไปจนเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เกษตรกร จึงเป็นเหตุให้มีการคัดค้านกันอย่างกว้างขวางในช่วงเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นที่กังวลว่าห่วงโซ่อุปทานจะมีภาระที่จะต้องแบกรับต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และส่งผลมายังผู้บริโภคด้วยโดยตรง

ด้วยเหตุที่อาชีพเกษตรกรนั้นถือเสมือนเป็นกระดูกสันหลังของประเทศไทยในด้านของเศรษฐกิจและสังคม เพราะประชากรส่วนใหญ่ประเทศไทยนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นตัวเกษตรกรเอง อุตสาหกรรมการเกษตร หรือแม้กระทั่งประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้บริโภคสินค้าทางการเกษตร จึงนับว่าการที่ประเทศไทยจะต้องเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมากในแทบทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งหากมีการอนุวัติการกฎหมายดังกล่าว หรือ ยกเลิกกฎหมายเดิมแล้วตรากฎหมายใหม่นั้น จะกระทบต่อภาคเกษตรกรรมอย่างไรนั้นก็ต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบในตัวบทกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่กับแนวทางของอนุสัญญาที่มี อีกทั้งต้องศึกษาแนวทางของต่างประเทศซึ่งเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าวด้วย

จากที่ปรากฏในข่าวต่าง ๆ ที่มีอยู่เกี่ยวกับการคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นหากไทยเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV1991 ซึ่งจะมีความแตกต่างกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 อยู่พอสมควร อาทิเช่นในค่านิยามเกี่ยวกับพืชพื้นเมือง ที่อาจจะเสียประโยชน์ไม่ได้รับความคุ้มครองพันธุ์พืชเดิม เรื่องของการที่จะพิสูจน์ถึงความใหม่ของพันธุ์พืชที่จะทำการขึ้นทะเบียนที่มาจากการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น เรื่องของการเก็บและใช้เมล็ดพันธุ์

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสุวรรณ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์ และ รองศาสตราจารย์ กำธร กำประเสริฐ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชบริหารเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสุโขทัย) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่มีความคุ้มครองในฤดูกาลต่อไปของเกษตรกร ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของเกษตรกรไทย เนื่องด้วยจะกระทบกับวิถีชีวิตของเกษตรกร เช่นชาวนาที่ปลูกข้าวที่มีความคุ้มครองจากกฎหมายใหม่ ซึ่งโดยปกติแล้วชาวนาจะเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไปตากและคัดเมล็ดพันธุ์ไว้เพื่อปลูกในฤดูกาลต่อไป เพื่อเป็นการลดต้นทุน หากไม่สามารถใช้ซ้ำได้ในเมล็ดข้าวที่ได้จากแปลงนาของตัวเอง จะได้รับผลกระทบอย่างมาก อายุความคุ้มครองของพันธุ์พืชใหม่ที่อาจจะยาวนานเกินความพอดีเมื่อเทียบกับ พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชของไทย ด้วยข้อกังวลต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงเกิดเป็นคำถามว่า กฎหมายดังกล่าวอาจก่อให้เกิด “โจรสลัดชีวภาพ” (Biopiracy) จากการที่เปิดโอกาสให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีขีดความสามารถสูงในด้านเทคโนโลยีชีวภาพ เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากพันธุ์พืชท้องถิ่นของไทย โดยที่ทำให้ประเทศไทยเสียประโยชน์และคนไทยได้รับผลกระทบในทุก ๆ ด้าน จนเป็นที่มาของกระแสการต่อต้านและคัดค้านการเข้าร่วมเจรจาความตกลง CPTPP ดังกล่าวกันอย่างกว้างขวาง

ด้วยเหตุดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเป็นที่มาของความสนใจในการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในเรื่องที่อยู่ในที่นี้คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ยังคงมีจุดที่บกพร่อง ไม่ครอบคลุม หรือยังไม่เหมาะสมตามสภาพปัญหาที่มีอยู่และจะเกิดขึ้นหากมีการขอขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชใหม่และใช้สิทธิเหนือพันธุ์พืชดังกล่าว ตลอดจนการเข้ามามีบทบาทของบริษัทเมล็ดพันธุ์พืชข้ามชาติ ที่จะเข้ามาลงทุนและวิจัยพัฒนาในพันธุ์พืชที่มีอยู่ในประเทศไทย

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตลอดจนเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา และความไม่เหมาะสมที่จะเกิดขึ้น ทำให้เห็นได้ว่ามีประเด็นปัญหาการวิจัยที่ควรค่าแก่การศึกษาอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตลอดจนเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา และความไม่เหมาะสมที่จะเกิดขึ้น ทำให้เห็นได้ว่ามีประเด็นปัญหาการวิจัยที่ควรค่าแก่การศึกษาอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคำนิยามของพันธุ์พืช โดยคำว่า “พันธุ์พืชที่มาจากพันธุ์พืชคุ้มครอง (Essentially Derived Varieties) หรือ EDVs ” ซึ่งหมายถึงพันธุ์พืชที่ได้พันธุ์กรรมพืชส่วนใหญ่มาจากพันธุ์พืชเริ่มต้นที่ได้รับความคุ้มครอง อันจะเป็นปัญหาในการที่ขาดบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะของพืชดังกล่าวที่มีความเหมือนกับพันธุ์พืชเริ่มต้นที่ไม่มีลักษณะที่โดดเด่น หรือแตกต่างไปอย่างชัดเจนจนจะสามารถเป็นพันธุ์พืชใหม่ได้ และยังต้องมีการกำหนดคสิทธิในพันธุ์พืชที่มาจากพันธุ์พืชคุ้มครองด้วย ว่ามีสิทธิในการที่จะขอรับความคุ้มครองหรือไม่ และหากจะใช้สิทธิในเชิงการค้าหรือหากำไรจะสามารถทำได้ไหม เพื่อให้มีความรัดกุมในกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทย จะต้องมีการอนุวัติการกฎหมายระหว่างประเทศหรือกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้แก่กรณีดังกล่าว เมื่อศึกษาในกฎหมายภายในประเทศอันได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ยังไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงต้องมีการศึกษาในอนุสัญญา และเปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชในต่างประเทศเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายต่อไป

2.ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอายุของความคุ้มครองพันธุ์พืชในกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ก็เพื่อเป็นการที่จะสร้างเกราะป้องกันในกับงานของผู้ที่ได้คิดค้น ให้ได้มีความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลภายนอก และยังเป็นปัญหาในเชิงกฎหมายที่สำคัญว่าต้องให้ความคุ้มครองยาวนานเพียงใดจึงจะสมควรและทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของผลงานได้ประโยชน์จากงานของตนเองตามสมควร ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 นั้นได้มีการกำหนดความระยะเวลา หรืออายุความคุ้มครองในพันธุ์พืชใหม่ที่ได้ขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าวนั้นปรากฏอยู่ใน มาตรา 31 ได้มีหลักว่า “หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ให้มีอายุดังต่อไปนี้ (1) พืชที่ให้ผลผลิตตามลักษณะประจำพันธุ์ได้หลังจากปลูกจากส่วนขยายพันธุ์ภายในเวลาไม่เกิน 2 ปี ให้มีอายุ 12 ปี (2) พืชที่ให้ผลผลิตตามลักษณะประจำพันธุ์ได้หลังจากปลูกจากส่วนขยายพันธุ์ในเวลากว่า 2 ปี ให้มีอายุ 17 ปี (3) พืชที่ใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ที่ให้ผลผลิตตามลักษณะประจำพันธุ์ได้หลังจากปลูกจากส่วนขยายพันธุ์ในเวลากว่า 2 ปี ให้มีอายุ 27 ปี” อันจะมีการกำหนดระยะเวลาโดยจำแนกจากระยะเวลาที่พันธุ์พืชดังกล่าวให้ผลผลิตเป็นเกณฑ์ในแบ่งการกำหนดระยะเวลาคุ้มครอง โดยจะเป็นปัญหาในการจำแนกพันธุ์พืชตามอายุการเก็บเกี่ยวหรือให้ผลผลิตด้วยเหตุที่ พันธุ์พืชในปัจจุบันมีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ให้มีการให้ผลผลิตที่รวดเร็วขึ้นจนอาจทำให้เป็นการยากที่จะกำหนดให้แน่นอนว่าพันธุ์พืชนั้นให้ผลผลิตที่อยู่ภายในระยะเวลา 2 ปี หรือนานกว่านั้นก็ยากที่จะพิสูจน์ในข้อเท็จจริงได้ ด้วยเหตุที่หากทำการขยายพันธุ์พืช หรือเพาะปลูกจากส่วนขยายพันธุ์ต่างชนิดกันก็ย่อมมีระยะเวลาที่จะให้ผลผลิตที่ต่างกัน เช่นการเพาะเมล็ดและการซื้อต้นพันธุ์พืชจากการตอนกิ่ง ก็ให้ผลผลิตไม่พร้อมกันทั้งที่เป็นพืชชนิดเดียวกัน อีกทั้งสภาพอากาศหรือภูมิประเทศที่ทำการเพาะปลูกก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลด้วย และอีกกรณีหนึ่งคือพืชชนิดนั้นอาจจะใช้ประโยชน์ได้หลายส่วนไม่ว่าจะเป็นผลผลิต หรือการใช้เนื้อไม้ อาทิเช่น ยางพารา จะมีการกำหนดให้ได้รับความคุ้มครองเพียงใด และใช้เกณฑ์ในข้อใด อีกทั้งปัญหาสำคัญคือ ระยะเวลาการให้ความคุ้มครองที่บางส่วนจะน้อยเกินไปจนทำให้ผู้ที่ได้รับสิทธินั้นไม่ได้รับผลประโยชน์จากงานของตนเองตามสมควร กล่าวคือ ในการเริ่มต้นของการได้รับความคุ้มครองในพันธุ์พืชอายุสั้นตาม (1) ที่ได้รับความคุ้มครองเพียง 12 ปี นั้นเมื่อพิจารณาจากความเป็นจริงในการที่จะจดจำหน่ายพันธุ์พืชใหม่ที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนั้นจะใช้ระยะเวลาพอสมควรกว่าที่จะเป็นที่สนใจในตลาด บางครั้งกว่าจะได้ผลประโยชน์ก็ล่วงระยะเวลาไปพอสมควรแล้ว หากได้รับความคุ้มครองที่สั้นก็จะทำให้นักปรับปรุงพันธุ์พืช หรือผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชดังกล่าวเสื่อมเสียประโยชน์จากการคุ้มครองพันธุ์พืชที่ควรจะได้ ทั้งกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชก็มีพื้นฐานมาจากกฎหมายสิทธิบัตร อันให้ความสำคัญของการใช้ความอดสาหะในการประดิษฐ์และปรับปรุงพันธุ์พืช ทั้งพันธุ์พืชนั้นต้องใช้เวลาในการที่จะแสดงถึงผลลัพธ์ การให้ความคุ้มครองตามอายุความคุ้มครองสิทธิบัตร ควรเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ อีกทั้งเมื่อศึกษาในกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ก็อาจจะสรุปได้ว่าควรให้ความคุ้มครอง โดยแยกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1.พันธุ์พืชทั่วไป ให้ความคุ้มครอง 20 ปี และ

2. พันธุ์พืชที่มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้น หรือไม้เถาวัลย์ ให้ความคุ้มครอง 25 ปี จึงจะเหมาะสมและสอดคล้อง คล้ายคลึงกับกฎหมายที่ใช้กับประเทศอื่น ๆ อันเป็นผลดีในแง่ของการค้า การลงทุน

3. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและเพาะปลูกโดยใช้ส่วนขยายพันธุ์ของพืชที่ได้รับความคุ้มครอง เข้า จากกรณีที่กฎหมายของประเทศไทยนั้น ได้มีการวางหลักกฎหมายให้ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชที่ได้รับความ คุ้มครองนั้นเป็นผู้ที่มีสิทธิเด็ดขาดที่จะใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชที่ตนเองถือสิทธิอยู่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง พันธุ์พืช พ.ศ.2542 มาตรา 33 ที่ว่า ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต ขาย หรือจำหน่าย ด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมีไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังกล่าวซึ่งส่วนขยายพันธุ์พืชใหม่ ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้ (4) การเพาะปลูกหรือ ขยายพันธุ์สำหรับพันธุ์พืชใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครอง โดยเกษตรกรด้วยการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิต แต่ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้พันธุ์พืชใหม่นั้นเป็นพันธุ์พืชที่ควร ส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์ได้ไม่เกินสามเท่าของปริมาณที่ได้มา จะ เห็นได้ว่าเป็นการที่กฎหมายไม่ได้ห้ามเกษตรกรทำการเก็บเมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ที่เป็นผลผลิตของ ตนเองไว้ เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ของตนเองในรอบฤดูกาลเพาะปลูกถัดไป อันเป็นการทำให้ผู้ ทรงสิทธิในพันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครองนั้นจะเสียสิทธิในการที่จะได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายเมล็ด พันธุ์พืชหรือส่วนขยายพันธุ์ให้กับเกษตรกร แต่ยังคงมีการยกเว้นให้อำนาจแก่รัฐมนตรีที่เป็นผู้บังคับใช้ตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจที่จะออกประกาศตามความเห็นชอบของคณะกรรมการให้กำหนดพันธุ์พืชและ จำกัดสัดส่วนในการอนุญาตให้เก็บส่วนขยายพันธุ์ไว้เพาะปลูกได้ไม่เกินสามเท่าของปริมาณที่ได้ซื้อจากผู้ เป็นเจ้าของพันธุ์พืชนั้น แต่ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะทำให้สิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์จะถูกลดทอนไป อย่างมากจากการที่ไม่มีการจำกัดการใช้ซ้ำซึ่งส่วนขยายพันธุ์ที่เป็นผลผลิตของเกษตรกร เช่น นายแดงได้ซื้อ เมล็ดพันธุ์ข้าว AB99 มา 10 กระสอบแล้วภายหลังเพาะปลูกนายแดงได้ผลผลิตเป็น 100 กระสอบ นายแดงเลยได้ ขยายไปปลูกในแปลงอื่นของนายแดงด้วย ทำให้เจ้าของพันธุ์ AB99 เสียผลประโยชน์ไปอย่างมาก การจำกัด สัดส่วนของการใช้ซ้ำจึงควรต้องคำนึงถึงเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ตามสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ และต้อง ให้เกษตรกรไม่ได้รับผลกระทบมากเกินไป เพราะเกษตรกรก็ควรได้รับสิทธิของเกษตรกรที่จะมีสิทธิที่จะใช้ ส่วนขยายพันธุ์พืชซ้ำได้ เพื่อเป็นการลดต้นทุนให้เกษตรกร

ผลที่ได้จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีบังคับใช้อยู่ในประเทศไทย เปรียบเทียบกับข้อบังคับภายใต้อนุสัญญาคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ฉบับปี ค.ศ. 1991 (UPOV 1991) นั้นได้พบ ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ตามที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายเชิงเปรียบเทียบ ในการแก้ไขปัญหาดัง ทางมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้แนวทางที่เป็นไปตามอนุสัญญาฯ การเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติม กฎหมายให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสม และเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในทางวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ

คุ้มครองพันธุ์พืชให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับแนวทางที่ อนุสัญญาฯ ได้วางกรอบไว้ โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืช ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะ คือ

1.ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคำนิยามของพันธุ์พืช ควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของคำนิยามของ พันธุ์พืชที่ได้มาจากพันธุ์คุ้มครอง และผลผลิตของพันธุ์พืช ด้วยการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาตรา 3 โดยให้มีการระบุเพิ่มเติมไปในตัวบทกฎหมายอย่างชัดเจนและครอบคลุมในแนวทางที่ว่า

“ มาตรา 3

พันธุ์พืชที่ได้มาจากพันธุ์คุ้มครอง หมายความว่า พันธุ์พืชที่ได้มาจากพันธุ์พืชเดิมที่เป็นพันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครอง โดยพันธุ์พืชนั้นจะต้องมีลักษณะของพันธุ์ส่วนใหญ่มาจากพันธุ์พืชเริ่มต้นที่ได้รับความคุ้มครอง มีลักษณะบางประการที่แตกต่างจากพันธุ์พืชเริ่มต้นอย่างชัดเจน มีความสอดคล้องกันในสารพันธุกรรมที่ยังคงปรากฏอยู่ในพันธุ์พืชดังกล่าว และจะต้องไม่ได้เป็นพืชที่มาจากการตัดแต่งทางพันธุกรรม ”

2.ปัญหาเกี่ยวกับอายุของความคุ้มครองพันธุ์พืชในกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ให้มีอายุความคุ้มครองเหมือนกันหรือเป็นไปตามกรอบของอนุสัญญา UPOV ฉบับปี ค.ศ.1991 ที่วางหลักไว้ว่าจะให้ความคุ้มครอง 25 ปีแก่ไม้ยืนต้น และไม้เถาวัลย์ และให้ความคุ้มครอง 20 ปี แก่พันธุ์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาในข้างต้น โดยจากการกำหนดหลักการนี้ จะมาปรับเป็นมาตรการทางกฎหมายได้โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น

“ มาตรา 31 หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ให้มีอายุดังต่อไปนี้

(1) พืชที่มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้นหรือไม้เถาวัลย์ ให้มีอายุยี่สิบห้าปี

(2) พืชชนิดอื่นนอกเหนือจาก (1) ให้มีอายุยี่สิบปี

อายุหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้นับตั้งแต่วันที่ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ”

3.ปัญหาเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและเพาะปลูกโดยใช้ส่วนขยายพันธุ์ของพืชที่ได้รับความคุ้มครองซ้ำ ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ ในมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ใน (4) ของมาตราดังกล่าว โดยให้มีการกำหนดเพิ่มเติมให้ชัดเจนเกี่ยวกับข้อยกเว้นที่ให้เกษตรกรใช้ส่วนขยายพันธุ์ได้ในรอบฤดูกาลต่อไป และให้มีการกำหนดสัดส่วนการใช้ให้ชัดเจนว่า เกษตรกรที่เป็นเกษตรกรว่าจะใช้สิทธิซ้ำได้ในปริมาณที่ไม่เกินจากที่ได้ซื้อมาจากการผู้เป็นเจ้าของสิทธิในพันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครอง โดยจะให้แก้ไขเพิ่มเติมว่า

“มาตรา 33 ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต ขาย หรือ จำหน่ายด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมีไว้เพื่อการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(4) การเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์พืชสำหรับพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองโดยเกษตรกรด้วยการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิต โดยให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์ได้ไม่เกินปริมาณสองเท่าของปริมาณที่ได้ซื้อจากผู้ทรงสิทธิ แต่ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้เป็นพันธุ์พืชใหม่นั้นเป็นพันธุ์พืชที่ควรส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์ได้ไม่เกินปริมาณที่ได้ซื้อจากผู้ทรงสิทธิ หากเกษตรกรได้เพาะปลูกพันธุ์พืชดังกล่าวเกินปริมาณที่กำหนดไว้ จะต้องชำระค่าใช้สิทธิที่ใช้เกินส่วนให้แก่ผู้ทรงสิทธิในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของราคาที่ได้ซื้อจากผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครอง

การคำนวณค่าใช้สิทธิเกินส่วนตาม (4) ในคำนวณเฉพาะที่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ในราคาที่ได้ซื้อจากผู้ทรงสิทธิ หรือ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ทรงสิทธิ

การจำหน่ายส่วนขยายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรรายอื่นให้เสียค่าใช้สิทธิเช่นเดียวกันแก่ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืช”

เท่านี้ก็จะเป็นการกำหนดสัดส่วนและมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์อันจะเกิดจากการที่เกษตรกรลักลอบใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ได้ความคุ้มครองโดยใช้ในอัตราที่มากเกินไปจนเป็นเหตุให้นักปรับปรุงพันธุ์ได้รับความเสียหาย